

## Анализ на "Майце си" от Христо Ботев

Публикувано от mOn на 10.03.2010

### БОТЕВ. "МАЙЦЕ СИ" /анализ/

Елегия - литературен вид, изграден върху трагични преживявания. Елегията винаги е трагичен монолог, в който, подобно на монологите в трагедията, има своеобразно развитие на чувствата, обосновано от елемент на размисъл.

"Майце си" е незряла Ботева творба, която в контекста на литературната му система има стойност на теза, защото съдържа ключови образи, които в рамките на цялото му творчество се пресемантизират (семантика=значение), т.е. обогатяват се и се развиват. В този смисъл този текст заедно с "Обесването на Васил Левски" са със стойност на художествена рамка най-вече по отношение на образите на майката. Търсим връзката между този текст и народната песен най-вече на принципа на строфата.

Заглавието звучи като посвещение, употребена е архаична форма, насочва към фикционалният (въображаем, измислен) възприемател. Ще звучи като изповед, изразяваща потребността на лирическия Аз от близост, съкровеност.

Първите два стиха възприемаме като начален речеви жест (като обръщение към майката, т.е. възприемателя; то е симптоматично за поезията на Ботев и създава повишена комуникативност). Обръщението "мале" звучи гальовно и носи съзнанието на лирическия аз, че е грях да се наранява майката. Преминаването от "майце си" към него скъсява дистанцията и създава усещане за уют. Анафората "ти ли си" повишава комуникативността. Гласът на майката звучи като песен и като плач, като песен и като клетва: "Жално пела, три годин клела".

Лирическият аз възприема себе си като скитник, като човек, изолиран от дома, дистанциран от него. Налага се ново пространство, различно от това на дома, налага се мотивът за изгнаничеството, подчертава се трагизмът на лирическия човек и чрез съюзната форма "та". Тя в началото на трети стих извежда причинно-следствената връзка на неговото изгнаничество.

Във втора строфа изказът мени посоката си, насочен е към вътрешния свят на лирическия аз. Продължава опитът му да си обясни причината за своята тотална изолираност. Търси я в разрушената връзка със завещаното, с традицията, с онова, което се предава от бащи на

синове (Бащата е символ на тази традиция): "Бащино ли съм пропилил имане...?". Търси причината и в разрушената любов към майката: "Тебе ли покрих с дълбоки рани". Всичко това въвежда мотива за завръщането на блудния син и повишава напрежението, което се внушава и чрез двата пунктуационни знака в края на строфата (?!).

В трета строфа се задълбочава драмата на лирическия аз, "драмата на мисълта". Но това не води до упрек към околните, не поражда обвинение. Другарите са "мили". Налага се усещането за духовно тлеене, умиране чрез глагола "тлея" и чрез "слана попари".

Изразът "приятел нямам" от четвърта строфа е градиран в "никого нямам" в пета (доуплътнява се тази представа за духовна изолираност). Интересен е начинът, по който са въведени библейските ориентири - Вярa/Надежда/Любов. Лирическият аз няма пред кого да разкрие душата си: "кого аз любя и в какво вярвам?". Единствено при майката той намира утеха: "Ти си за мене любов и вяра", надеждата липсва: "не се надявам". Потвърждава се усещането за духовна смърт чрез израза "сърце догаря". Но сърцето е и символ на живота.

В шеста строфа "мечтаях; желаях" (кръстосаната рима) и миналото време на глаголите потвърждават това усещане за умиране на илюзиите: "За вси жалби приготви яма". В този смисъл пространството се свежда до яма, замлъква плачът.

В началото на седма строфа чрез повторението на "една" се внушава мисълта за избраността на майката, за нейната огромна всеопрощаваща любов. Оттук нататък започва извисяването на нейния образ, извисяването ѝ до неговата тотална самота. В нейните прегръдки лирическият аз ще падне и в този смисъл отново се дублира представата за гроба. Многоточието в края на строфата изразява някаква недоизказаност, някакво замлъкване на гласа, на плача на лирическия аз.

В началото на осма строфа са въведени други образи от пространството на дома (баща, сестра, брат), с които лирическият аз ще се прости (те са символ на родовата връзка и тук азът се прощава с родното). Оказва се, че той ще постигне своето духовно равновесие единствено и само в смъртта, но тя не е естетизирана (красива), защото става дума за духовно тлеене (умиране).

Последните два стиха започват отново с анафора ("пък тогаз нека") и изразите след тях подсказват едно тотално замлъкване на лирическия глас: "нека измръзнат живи", "нека изгния в гроба" - звучат като проклятие, отправено към самия себе си. Потвърдена е идеята за гроба (яма=падна). Лирическият аз се прощава завинаги с безприютния свят.

От всичко казано дотук става ясно, че "Майце си" не е елегия за среща с родното, а елегия на тоталното разминаване с него.

---

Анализ на Майце си от Х

Powered by

Bukvar.bg

Image not found

© 2010-2024